

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

De diuite uxore, deq[uam] paupere, & de nobili, ac contra cap. vii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

DE MOLESTIIS CONIV.

pertinacia est. In eodem mihi omnes uidentur ludo
doctæ ad malitiam. Hactenus ille & eloquenter, & ue
re. Haud multis sanè contigit fœlicitas illa uxor, quæ
P. Rabirio contigisse immoratur qui suo monumento
pro miraculo iussit insculpi. CVM CAIA ENIA
VXORE VIXIT ANNOS QVADRA
GINTATRES MEN. OCTO. SINE QVE
RELA. Verum ut multo lepidius, ita forte, & multo
neruis alius quidam in sepulchro suo mandauit incidi:
quod (ut audio) adhuc prope Romam in uia Tiburtis
na conspicitur. HEVS VIATOR MIRACV
LVM, HIC VIR ET VXOR NON LITIG
GANT. QVI SIMVS NON DICAM, AT
IPSA DICAM. HIC BEBRIVS EBRIVS
ME EBRIAM NOMINAT. HEI VXOR
ETIAM MORTVA LITIGAS. Iocatus ni
mirum iste uidetur urbanissime, sed seriam rem cer
te docet, nihil disfidens ab eo prouerbio, quod di
ci solet. Mulleri non credas, ne mortuæ quidem.

De diuite uxore, deque paupere, & de nobi
li, ac contra. Cap. VII.

Praterea quum ducenda tibi sit uxor, uel diuites,
uel pauperem ducas oportet. Si duxeris pauperem,
rem, graui afficis damno familiam: quæ haud fa
cile quidem matrimonii incommoda sine ullo dotis
commodo perfert. Pauperem profecto uxorem alere
pauperi præsertim ualde, difficile est. Amat enim fœrnis
na ocia, & ignauos imitata fucos labore uiri quæ sita
consumit, nihil interea præuidens quid sit futurum. Sin
uero diuitem quasi consultius duxeris: duram accepisti
prouinciam, opprimeris sanè fastu diuitiarum, onere pro
fecto magno, ac molesto, & omni paupertate grauior
ti, iam non erit ea tibi uxor, sed domina, tuque ei nõ ma

ritus magis, quàm mancipium.
 Veniunt à dote sagittæ.
 Intolerabilius nihil est quàm fœmina diues,
 ut Lepide poeta ille satyricus dixit. Affluere te sanè
 oportet pati omnia: reiicere amicos, deferre cuncta stu-
 dia liberalia: aspernari uel animam, ut uni tantum fœmi-
 næ totus uaces: idque solum negotii reliquum tibi erit:
 ut ne uel latum quidem digitum ab ea iniussus disces-
 das: neque quid, nisi præfinito loquaris, & quæ illi in pri-
 mis placeant. Proinde Plautinus Demenetus uxorem
 fastidians locupletem, ita secum miser obmurmurat.
 Argentum, inquit, accepi dote, imperium uendidi. Ma-
 gnis re uera dotibus magna, multa que insunt incom-
 moda. Vnde is ipse poeta. Dotatæ, inquit, maestant &
 malo, & damno uiros: nam quæ indotata est, ea in pote-
 state est uiri. Esse sanè solet diues uxor insolens, procax,
 molesta, imperiosa, & quæ non fastidia modo, & dam-
 na, sed, & probra, atque dedecora emptitio uiro afferat
 unà cum dote. Culus rei perquam illustre exemplum
 præbuit, M. Antonius Romanorū imperator, qui Fau-
 stinæ uxoris dote ad imperium usque prouectus, quum
 domestici probri, ob uulgata illius adulteria, admone-
 retur tacite ab amicis, ut uel repudio, si non nece, suum
 dedecus extingueret, ita respondit. Si uxorem dimittis-
 mus reddamus & dotē. Impiū aut summa dotis fuerat
 quæ ab Antonino Pio Augusto illius gratia adoptatus,
 acceperat. At quomodo si tanti uiri manus opulentia do-
 tis alligat: tantamque potentiā frænare pōt diues uxor,
 quid tam sperandum est homini priuato, & pauperi: Ic-
 circo sapienter Lycurgus suis ciuibus lege lata prouide-
 rat, ut in matrimoniis sanciendis uxores eligerent, non
 pecuniam, seuerius matrimonia sua uiros coercere pos-
 se dicens, quum nullo dotis fræno tenerentur: & pro-
 pterea statuit, ut uirgines sine dote nuberent: ne res-
 pectus dotis, aut puellis insolentiam adderet, aut

DE MOLESTIIS CONIV. I. I

uiris in uxorum electione uerum iudicium suffocaret, ex quo illi ipsi uiri in regendis mulieribus uirilem libertatem amitterent. Recte hic sanè Lycurgus: quando (ut ait Comicus) uxor dum morata ueniat, dotata est satis. Sed nec minus scite & à Babylonis, & a nostris priscis Venetis in dotandis uirginibus (auctore Herodoto) obseruatum est: qui scilicet uirgines suas, ubi maturæ uiro forent, publice nuptui locare consueuerant: ita ut pro eis, quæ egregia aliqua forma præstarent, quasi uenalem ipsam haberent grandem pecuniam ab earum sponsis exigent: quæ uero mediocriter pulchræ forent, gratis eas petentibus cõcedebant, at quæ ita deformes essent, ut detrudi nemini gratis possent, eæ ipse cum pecunia, quæ de uenustarum sponsis collecta fuerat, nuptui pauperibus tradebantur. Et hoc pacto, nec pulchris ulla erat formæ superbia, utpote pecunia emptis: nec mediocribus exprobratio dotis, quæ nulla fuerat: deformibus uero supercilium dotis deformitatis uitio premebatur: siquidem erat his pecunia hostimentum pro forma, illis uero forma pro pecunia. Itaque per Lycurgi leges non nisi formosæ poterant certo nubere: at apud Venetos & Babylonios ea tempestate æque bene omnes. Sed iã abrogata sunt hæc omnia, ut tam deformes, quàm pulchræ, quoquomodo possint, uel dotatæ, uel indotatæ nubant. Pauperem ergo (ut redeamus ad rem nostrã) alere graue est, at diuitè ferre omni inopia acerbius: ita ut quicquid agas, magnam sit tibi futurum utrobique tormentum. Hic enim pauperes grauat, illic seruitus premit, graue utrunque malum, ac uix ferendum. Quid si etiam summæ doti nobilitas quoque accesserit generis? Summitte caput, ceruice parata ferre iugum. Ideo Iuuenalis Aquinas.

Quis ferat uxorem, cui consent omnia & malo,
Malo Venusinam, quàm te Cornelia mater
Grachorum si cum magnis uirtutibus affers.

Grande supercilium, & numeras cum dote triumphos, Propterea Metellum requirenti Mario cur filiam suam dote diuitem, forma præstantem, genere claram, fama felicem, uxorem ducere recusaret: ita respondisse ferunt. Probo equidem hæc omnia, sed malo meus esse, quàm suus. Cui rursus Marius, Immo ipsa tua erit. At ille iterum. Mos alius est: uirum uxoris esse oportet, si diu cum uxore uult esse. De nobilitate uxoris Cleobolus, uir sua ætate magnæ sapientiæ habitus, ita differēbat. Si clariorem te uxorem ducas, quot affines habebis, tot & dominos. At qui modo situ quum nobilis sis, ac locuplex, ducas inopem, & humilem, ut ea ratione uites mulieris insolentiam, quæ diuitibus, ac nobilibus in esse solet, incurres tua hac prudentia in uulgi infamiam, sordidosque, atque degeneres tibi liberos, obscuritas matris reddet, & inde cognatorum probra, fauorem nulli, incommodaque alia multa quæ prætereo: atque sic obscurabitur interim familiæ splendor, nullis adiutus studiis propinquorum. Itaque quoquomodo rem agas graue subire iugum, atque seruitutem seruire necesse est. Addas etiam quod uxor humili loco nata, & pauper, non semper suauis, ac mitis obtingit: ut tu tibi forte persuades, ac speras. M. Cato Censorinus Auctoriam Paulam humillimis ortam parentibus eo consilio duxerat, ut eam sibi magis obsequentem habere posset: sed fellit hominem alioqui prudentissimum opinabilis diuinitatio: nam mox ubi traducta est, in officiosa uinolenta, ac inops mentis esse deprehenditur: & (quod difficile est credere) Catoni superba.

De forma uxoris, ac difficillimo delectu.

Cap.

VIII.

SI uero de forma uxoris contingat dubitari, utram eligas potius, speciosam an deformem: habes in